

Alles begint en eindigt met de kinderen, zei je. Ze kwamen tot ons als een geschenk, een belofte van iets groters dan het leven zelf.

We waren onvoorbereid, uiteraard – wie niet? En onvoorbereid als we waren, hadden we geen idee van de omvang van de liefde, van het verdriet, van de angst die zouden volgen.

Aanvankelijk vertrouwden we op ons instinct – we waren zelf ook mensenkinderen, we begrepen toch zeker wel wat de kleintjes nodig hadden?

We troostten, we steunden, we streelden, we vermaanden.

De mollige kinderbeentjes groeiden, begaven zich algauw in wat we het leven noemen.

We keken bezorgd toe, met heftig kloppend hart en tranen die brandden achter onze oogleden. Bereid ons vlees en bloed te beschermen tegen alles wat daarbuiten was, alle teleurstellingen en nederlagen waarvan wij wisten dat ze hun te wachten stonden.

Het is de sterkste band die er bestaat, zei je.

Het is de mooiste en meest betekenisvolle van alle beproevingen, zei je. De puurste van alle liefdes, want zoals het heet: alles verdraagt ze, alles gelooft ze, alles hoopt ze, in alles volhardt ze. Ze is de zin van ons leven, van alle leven, de bevende kern van ons bestaan en tegelijk zijn gloeiende pijnpunt.

Het is alle moeite en zorgen waard, zei je. Natuurlijk is het dat waard.

Ik dacht dat je gelijk had, dat je altijd gelijk had.

Tot die dag dat we bij onszelf te rade moesten gaan.

Wat hadden we eigenlijk gedaan, waar hadden onze beproevingen toe geleid?

*En het was toen, op dat moment, dat ik mezelf de vraag stelde:
hebben we een monster gecreëerd?*

LYKKE

Heden

I

Het ziet eruit als een willekeurige ziekenhuiskamer, al bevinden we ons op de gerechtelijk-geneeskundige afdeling van het Karolinska-ziekenhuis: witgeverfde muren, glanzende linoleum vloeren en een raam dat uitkijkt op een parkeerplaats met onafzienbare rijen auto's. Tegen de ene muur staat een met blauwe kunststof beklede onderzoekstafel die nog glimt van het vocht nadat hij zojuist is schoongemaakt. Achter een bureau van berkenfineer zit een stevige vrouw van in de dertig. Ze heeft groene ziekenhuiskleren aan en praat snel en zacht in haar mobiel.

De politieagent die me tot in de onderzoeksruimte heeft gebracht, laat mijn arm los en de in het groen geklede vrouw kijkt vluchtig onze kant op.

‘Moet ophangen,’ mompelt ze. ‘Ik heb nu een levende.’

Dan legt ze haar mobiel naast de computer en zegt: ‘Lykke Andersen?’

Ik knik.

Ze richt zich tot de agent.

‘Je kunt de handboeien afdoen.’

De agent, een vrouw van mijn leeftijd, ergens tussen de veertig en vijftig, haalt de sleutels tevoorschijn. Het rinkelt als de metalen boeien hun greep laten varen en automatisch begin ik mijn polsen te wrijven.

De vrouw achter het bureau neemt me snel op.

‘Doe dat alsjeblieft niet,’ zegt ze en ze verzamelt haar lange, asblonde haar in een knot in haar nek. ‘Probeer om niets aan te raken.’

Dan staat ze op en laat haar blik over me heen glijden. Ik moet er verschrikkelijk uitzien: slierterig haar, bebloede kleren en handen. Maar mocht dit haar schokken, ze laat het niet merken. Ze zegt: ‘Ik heet Ylva Berggren en ik ben gerechtsarts. Ik ga je onderzoeken en mogelijk bewijs op je lichaam en kleding veiligstellen.’

Ze is niet stevig, zie ik nu. Ze is zwanger. Ze kijkt er ongetwijfeld naar uit het kleine leven dat in haar buik groeit te ontmoeten. Ze zit vast vol verwachtingen en dromen voor de toekomst.

Ik zou haar het een en ander kunnen vertellen over het ouderschap, maar dat doe ik niet.

‘Ga daar maar zitten.’

Ze wijst op een kruk van metaal en ik doe wat ze vraagt.

Ylva controleert mijn persoonsgegevens en begint dan met de vragen: of ik lijd aan bepaalde ziektes, of ik blessures heb? Of ik medicijnen gebruik? Of ik ooit geopereerd ben?

Ik antwoord ontkennend.

Ze vervolgt: of ik me de afgelopen twee uur heb gedoucht of gewassen? Of ik naar het toilet ben geweest, me heb omgekleed? Hoe lang ik ben? Hoeveel ik weeg? Of ik rechts- of linkshandig ben?

Er lijkt geen einde aan de vragen te komen, en als dat toch zover is staat ze op, trekt paarse latex handschoenen aan en duwt ze routineus op hun plek. Dan pakt ze twee grote, zachte papieren onderleggers met lichtblauwe randen die doen denken aan operatie- of kraamkamers. Ze spreidt ze uit over de vloer – de ene boven op de andere.

‘Kleed je nu maar uit, Lykke. Begin met je schoenen. Stap eruit zonder de vloer met je voeten aan te raken, en ga dan op het papier staan.’

Ik doe wat ze zegt. De schoenen, die vastkleven aan de vloer, maken een smakkend geluid als Ylva ze oppakt.

Op het linoleum blijven twee bloederige afdrukken achter.

Ze bestudeert mijn schoenen, stopt ze behoedzaam in een bruine papieren zak, die ze merkt met een etiket. Daarna stopt ze de zak in een andere zak, die ze op de grond zet.

‘Goed. Nu kun je je kleren uittrekken en op de grond laten vallen zodat ze op het papier terechtkomen. Liefst niet boven op elkaar.’

‘Alles?’

Ze kijkt me aan, haar blik verraadst niet wat ze denkt.

‘Alles. Je krijgt straks andere kleren.’

Ik maak de haak-en-oogsluiting los in de nek van de oude kanten jurk met kralenborduursel die van mijn moeder is geweest, en draai me om naar Ylva.

‘Kun je even helpen?’

Ze doet een paar passen in mijn richting, trekt de ritssluiting omlaag en stapt dan achteruit.

Ik laat de jurk op de grond vallen. Hij vormt een hoopje naast mijn voeten, de stof is stijf van half opgedroogd bloed. Een paar kralen van de mouwen raken los en rollen weg. Mijn bh laat ik links vallen maar mijn slipje belandt op de jurk.

‘Sorry,’ zeg ik. ‘Ze moesten niet op elkaar liggen, toch?’

‘Geeft niet.’

Ylva laat zich moeizaam op haar knieën zakken om de kleren op te rapen. Een voor een vouwt ze ze op en stopt ze in papieren zakken die ze zorgvuldig merkt. Tot slot resteren alleen de papieren onderleggers. En ik, natuurlijk, rillend en helemaal bloot midden in de felverlichte kamer.

‘Geen kousen?’ vraagt Ylva en ze raapt de kralen op die onder haar bureau zijn gerold.

‘Nee.’

Ze haalt een dun, wit hemdjasje zoals ze in ziekenhuizen gebruiken.

‘Trek dit maar aan en ga dan op de onderzoekstafel zitten.’

Nadat ik dat heb gedaan pakt ze de bovenste papieren onderlegger, vouwt hem zorgvuldig op en stopt ook deze in een zak. De onderste onderlegger – die op de vloer ligt – gooit ze weg.

‘Ziezo. Dan ga ik je nu onderzoeken. Ik begin met je hoofd en werk naar beneden. Ik kijk en palpeer, dat wil zeggen betast, mogelijke verwondingen. En ik neem foto’s en monsters.’

Ze voelt eerst in mijn haar, schijnt met een kleine zaklamp in mijn ogen en kijkt in mijn mond. Als ze mijn keel betast worden haar bewegingen behoedzaam. Maar dat maakt weinig uit, het doet sowieso zeer en ik krimp in elkaar.

‘Ik moet een paar foto’s maken,’ zegt ze en ze reikt naar de camera op het bureau achter haar.

Ze doet een paar passen naar achteren, even later flitst het en in een reflex knijp ik mijn ogen dicht.

‘En nu van iets dichterbij,’ gaat ze door.

Opnieuw een flits.

Ze vraagt me te gaan liggen, legt een kleine liniaal van zacht plastic op mijn hals en neemt nog een foto. Dan legt ze de camera terug op het bureau en begint methodisch van boven naar beneden mijn lichaam af te werken. Neemt monsters van de bloedvlekken op mijn handen en benen, peutert onder mijn nagels met iets wat op een tandenstoker lijkt en knipt dunne strengjes uit mijn haar. En alles wat ik ooit was, of wat zich in elk geval op mijn huid bevond, belandt in buisjes en zakjes om doorgestuurd te worden naar het laboratorium.

Ik voel me een opgravingsterrein, zo’n site die archeologen blootleggen, analyseren en bespreken. Mijn lichaam is een vindplaats waar in de donkere aarde mogelijk het antwoord op een raadsel verborgen ligt.

Als Ylva klaar is, kom ik overeind. Ze blijft even staan. Haar trekken verzachten, haar ogen glijden over mijn lichaam en blijven hangen bij mijn hals. Ze legt haar ene hand op mijn schouder en met de andere raakt ze behoedzaam de pijnlijke rode sporen aan. Ze staat zo dichtbij dat haar zwangere buik me haast aanstoot.

‘Die zullen mooi helen,’ zegt ze. ‘Maak je daar maar geen zorgen over.’

Twee uur later zit ik in een verhoorkamer.

Naast me zit Fariba Johansson, de advocaat met wie ik al een paar woorden heb kunnen wisselen. Ze voelt vertrouwd – mid-

delbare leeftijd, haar donkere haar in een glanzend pagekapsel. Grote sieraden, zorgvuldig opgemaakt. Een blik die niet wegkijkt en handen die voortdurend bewegen terwijl ze praat.

Alsof ze echt betrokken is.

Tegenover me zitten twee politieagenten – een oudere man en een jongere vrouw. De man, die duidelijk de leiding heeft, heet Lennart. Hij heeft dun, grijs haar en een soort eczeem op zijn hoofdhuid waar hij met zijn knokige vingers onafgebroken aan peutert.

Hij start het opnameapparaat en handelt de formaliteiten af. Wijst me op mijn recht op een advocaat en inzage in het onderzoek.

‘Lykke Andersen,’ zegt hij dan. ‘Je wordt verdacht van moord, dan wel doodslag. Begrijp je de aanklacht?’

Ik knik en strijk met mijn hand over de pijnlijke blauwe plek in mijn hals.

De vrouwelijke agent, die niet ouder lijkt dan vijftwintig, leunt naar voren en wijst op de microfoon die aan het plafond hangt.

‘Je moet het zeggen.’

‘Ja,’ zeg ik. ‘Ik begrijp de aanklacht.’

Lennart knikt.

‘En wat is je reactie daarop?’

Ik kijk Fariba aan.

‘Moet ik iets zeggen?’

Ze schudt haar hoofd.

‘Je bent niet verplicht vragen te beantwoorden.’

Ik denk na, sluit mijn ogen even en zeg dan: ‘Ik wil Manfred Olsson spreken. Ik praat alleen met hem, met niemand anders.’

Lennart schraapt zijn keel en leunt achterover in zijn stoel, werpt zijn collega een snelle blik toe.

‘Het spijt me, maar ik weet niet wie Manfred Olsson is.’

‘Hij doet moordzaken,’ zeg ik. ‘Hij zit bij de nationale recherche.’

De agenten kijken elkaar weer aan. Lennart krabt aan zijn

hoofd, huidschilfers komen los en dwarrelen neer op de tafel, als de eerste sneeuw thuis op de wei of als kokossnippers op de cakejes die ik altijd bak – vroeger, voordat alles naar de klote ging.

‘Nationale recherche,’ zegt hij lijkig. ‘Die afdeling heet tegenwoordig Nationale Operatieve Afdeling.’

En dan: ‘Heeft dit iets te maken met wat er die zomer acht jaar geleden is gebeurd?’

LYKKE

Acht jaar eerder

Tik, tak. Tik, tak.

Het aftellen was begonnen, de klok tikte, leidde ons langzaam naar de catastrofe, maar geen van ons kon hem horen. Voor ons was die tragisch mooie augustusmiddag slechts een van de fonkelende, stralende, zinderend hete zomerse dagen van dat jaar.

Als je goed keek, als je de natuur nauwkeurig bestudeerde, waren er kleine signalen die verraadden dat de herfst in aantocht was: de zomerappels waren al een paar weken rijp en hun knisperende frisheid ging langzaam over in een flauwe, naar gist geurende zoetheid. Rondom onze roodbruine boerderijwoning bloeiden hemelsleutels, asters en stokrozen. En de wilde wingerd die langs de veranda omhoogkronkelde begon al rood te kleuren.

Ik sloot mijn ogen, snoof de geur op van gemaaid gras en zonverwarmde houtblokken die op een hoop naast het hakblok lagen te wachten om naar de houtschuur gebracht te worden.

‘Zo, ga je alle wijn opdrinken nog voor het feest begonnen is?’

Ik deed mijn ogen open en keek recht in Gabriels gezicht.

Hij trok plagerig aan mijn oor, pakte het glas uit mijn hand en nam een grote slok rosé. Hoewel het al bijna twaalf uur was, liep hij nog in de gestreepte lievelingspyjama die hij van zijn vorige redacteur had gekregen. Hij hield een exemplaar van *The Paris Review* in zijn hand. Zijn leesbril hing in de halsopening en zijn donkere, grijzende haar stond alle kanten op. Ja, hij was inderdaad de ruige hunk zoals de roddelpers hem graag beschreef.

‘Moet jij nodig zeggen,’ zei ik. ‘Jij loopt nog in je pyjama en zit al aan de wijn.’

Hij gaf me het glas terug en glimlachte, wat de best al diepe rimpels in zijn ooghoeken nog scherper deed uitkomen. In het felle zonlicht leken ze wel een waaiervormatie uitgehakt in een stuk hout. Toen draaide hij zich om en keek uit over de omheinde wei die zich helemaal tot aan het meer uitstreckte. Hier en daar lichtten zonnegele vlekken sint-janskruid op en aan de rand verdrongen uitgebloeid fluitenkruid en rode pekanjer elkaar. Aan onze kant van de wei begon een hoog sparrenbos dat zich in beide richtingen kilometers ver uitstreckte.

Twee paarden liepen er rustig te grazen. De grond hoorde bij ons perceel, maar werd gebruikt door onze naaste burens. Van die regeling hadden we allebei profijt – wij hoefden het gras niet te maaien en hun paarden konden hun buik vol grazen.

Ik zette het wijnglas neer en wuifde een opdringerige nazomerwesp weg. Daarna legde ik het manuscript ernaast en stond op uit de ligstoel.

‘Wat lees je?’ vroeg Gabriel.

‘Ik redigeer de nieuwe dichtbundel van Ali Hizami.’

Hij wierp een blik op de stapel papier in het gras.

‘Is-ie goed?’

‘Heel goed.’

‘Hm,’ zei hij en hij krabde aan zijn kin. ‘Jammer dat maar zo weinig mensen hem zullen lezen dan.’

‘Zeg dat.’

Ik zweeg en dacht aan Ali: de magere, koppige dichter met de stralende ogen die ik vijf jaar geleden had leren kennen toen de uitgeverij waar ik voor werkte, Forss & Stierna, zijn eerste dichtbundel uitgaf. Toen was hij jong – of behoorlijk jong – veelbelovend en compromisloos op een voor dichters volstrekt aanvaardbare manier.

Maar in de loop der jaren waren zijn eigenaardigheden uitgegroot – niet dat dat iemand bij Forss & Stierna ook maar iets kon schelen, de tolerantie voor schrijvers met bijzonder gedrag was groot in onze branche.

‘Hij woont tegenwoordig in een caravan, wist je dat?’ vroeg ik.

‘Op een parkeerplaats naast een vuilnisbelt.’

‘O shit. Ik dacht dat hij een grote beurs van de Zweedse Academie had gekregen.’

De zomerwind kreeg de bovenste bladzij van het manuscript te pakken, tilde hem op en blies hem onder de ligstoel.

Ik ging op mijn hurken zitten. Pakte het blaadje, legde het boven op de stapel en zette mijn wijnglas er als presse-papier bovenop. Een vochtige kring van condens verspreidde zich van de voet van het glas naar het manuscript, loste een correctieteken in inkt op en veranderde het in een glanzende, kleine en zeer cryptische aquarel.

‘Klopt, hij heeft een beurs gekregen. Maar hij heeft hem geweigerd. Hij wil niets met geld te maken hebben. Dat is het hele ding, hij heeft besloten buiten het kapitalistische systeem te leven.’

‘Maar waaróm?’

‘Dat weet ik eigenlijk niet. Maar ik vermoed dat het te maken heeft met zijn schrijven, dat heel dat leven-buiten-het-systeemproject op een gegeven moment een dichtbundel wordt. Of een essaybundel misschien. En dat gaat hem vast lukken ook, de recensenten vreten alles wat hij aanraakt.’

‘Maar waar leeft hij van als hij geen geld wil aannemen? Hoe komt hij aan eten? Oorkondes en recensies kun je niet opeten.’

‘Volgens mij helpt zijn moeder hem een beetje. Die komt eten brengen en zo.’

‘Jeetje,’ zei Gabriel en hij trok een walgend gezicht. ‘Zijn moeder? Is hij niet over de veertig?’

‘Zevenendertig.’

Hij schudde zijn hoofd en krabde bedachtzaam aan zijn kruis.

‘En dat is dan een echte kunstenaar.’

Ik haalde mijn schouders op.

‘Dat zou jij toch moeten weten?’

Hij snoof.

‘Ach, ik ben geen kunstenaar.’

‘Wat ben je dan?’ vroeg ik en ik stak mijn wijsvinger achter de band van zijn pyjamabroek en trok hem naar me toe.

Typisch Gabriel om bescheidenheid te veinzen – we waren ons allebei natuurlijk bewust van zijn uitzonderingspositie in het Literaire Zweden. Zijn romans waren toegankelijk én literair. Hij had een groot lezerspubliek én sprak recensenten aan. Hij kreeg prijzen én hij verkocht goed. Men noemde hem ‘Zwedens meest vooraanstaande vertolker van de ondraaglijke lichtheid van het bestaan van de middenklasse’ én ‘Forss & Stierna’s nooit opdrogende melkkoe’.

Zoiets was niet gebruikelijk, in de boekenwereld was de grens tussen commerciële mainstream en het kleinere, meer literaire genre normaal gesproken messcherp. Met andere woorden: je werd gewaardeerd óf je verdiende geld, iets ertussenin bestond niet.

Maar dat gold natuurlijk niet voor Gabriel Andersen.

Hij sloeg zijn armen om me heen en ik legde mijn wang tegen zijn hals. Die was stoppelig en rook naar warme huid.

‘Het wordt warm vandaag,’ zei ik.

‘Weet,’ antwoordde hij, duwde me van zich af en liet zijn vinger over de rode huid in mijn laag uitgesneden top dwalen.

‘Smeer zonnebrand,’ voegde hij eraan toe.

‘Ik ben vooral binnen om voor te bereiden.’

‘Smeer je in. Alsjeblieft. Anders krijg je zo’n hagedissenhuid tussen je borsten. En dan weet ik niet of ik nog in staat ben je te beminnen.’

Ik lachte en liet mijn blik over zijn zongebruinde gezicht glijden.

‘Ik weet wat je wilt zeggen,’ ging hij verder. ‘Maar ik heb ander pigment.’

Hij laste een korte pauze in en zei toen: ‘En. Ik ben een man.’

‘Maar jezus, Gabriel.’

De deur knalde dicht van het huisje waar de tweeling sinds een jaar woont – een geniale oplossing waardoor zij zich volwassen voelden en er in het woonhuis een weldadige rust was neerge-daald.

Voetstappen kwamen dichterbij.

Harry kwam om de hoek tevoorschijn, gekleed in niet meer dan een rode boxershort. Zijn bovenlichaam en gespierde bovenbenen waren bleek. Zijn gezicht, armen en kuiten door de zon gebruint. Hij veegde een lok opzij van het dikke, donkere haar dat hij onmiskenbaar van zijn vader had.

Twee passen achter hem liep David met een tot op de draad versleten handdoek om zijn heupen en een cd-speler in zijn hand. In tegenstelling tot Harry was Davids hele lichaam bleek, roze bijna, en zijn warrige haar was blond. Mager was hij ook, en hij liep voorovergebogen, alsof hij iets zocht in het gras.

Voor de zoveelste keer verwonderde ik me erover hoe verschillend ze waren, de tweelingbroers. We maakten er soms grapjes over, Gabriel en ik, dat ze vast verschillende vaders hadden.

‘We g... ga... gaan zwemmen,’ stotterde Harry en hij liep door zonder een antwoord af te wachten.

‘Wanneer komen ze?’ vroeg David, hij kneepte zijn ogen dicht en hield een hand omhoog tegen de zon.

‘Tegen zessen,’ antwoordde ik. ‘Weten jullie of Bonnie komt?’

‘Ja,’ antwoordden ze in koor en ze liepen richting het meer. Toen ze bij de wei kwamen stopten ze. Harry maakte de poortgreep van het schrikdraad los, liep de wei in, liet David erlangs en sloot het hek achter zich.

Ik keek Gabriel aan.

‘Wanneer zijn ze zo groot geworden?’ vroeg ik. ‘Hoe dan?’

Ik dacht even na en zei toen: ‘Hoe kunnen zeventien jaar in een ogenblik voorbijgaan?’

‘Ze zijn niet zo volwassen als je denkt. Gisteren vroeg Harry aan mij wat een postcode is.’

‘Mijn god, hoe moeten ze het redden zonder ons?’

‘Dat hoeven ze niet. Daarom heeft God ouders geschapen. Ik ga koffiezetten, wil je ook?’

‘Ja, lekker,’ antwoordde ik, zonder te noemen dat ik al twee koppen ophad voor hij wakker werd. Niet dat ik abnormaal vroeg was opgestaan, maar Gabriel had uitgeslapen nadat hij gisteren een hele fles wijn had gedronken.

Hij liep naar het huis en ik bleef op het gazon staan, mijn blik op mijn zoons gericht. Met lenige passen zigzagden ze tussen kuilen, stenen en paardenvijgen naar de steiger en de blokhut. Harry eerst, gevolgd door David, net als op de dag dat ze ter wereld kwamen.

*

Ik was twintig en eigenlijk alleen maar uit op een beetje lol die avond dat ik Gabriel tegenkwam op het jaarlijkse feest bij Uitgeverij Forss & Stierna.

Ik was een onrijpe, tamelijk onoordeelkundige redactieassistent zonder noemenswaardige ambities in het leven, behalve zo veel mogelijk feesten – en op die manier zo veel mogelijk inhalen van wat ik tijdens mijn saaie schooltijd had gemist – en een baan vinden waarin ik me kon overgeven aan mijn passie: boeken.

Gabriel Andersen was de superster van Forss & Stierna, de schrijver die heel Zweden achter de tv vandaan kreeg, sportclub en huiswerk liet verslonzen om in de ban te raken van het verhaal over twee vrouwen in een klein stadje, Helene en Siv, in de romanreeks *Herinneringen*.

Eigenlijk was het vrij komisch dat Gabriel erin was geslaagd zijn lezers te betoveren met een verhaal over vrouwen uit de middenklasse – want zelf was hij vrouw noch middenklasse. Maar voor mij bewees het wat ik altijd al had geweten: een goede tekst is een goede tekst. Die staat op zichzelf en hoeft niet te leunen op de achtergrond, het uiterlijk of – vreselijke gedachte – het geslacht van de schrijver om tot zijn recht te komen.

Kon een man met wortels in de bovenklasse geloofwaardig vrouwelijke frustratie in de nieuwbouwhel van begin jaren zestig schilderen? Maar natuurlijk. Mócht hij dat ook, gezien de steeds intensievere focus van het cultuurdiscours op representatie en toe-eigening?

Tja, dat was natuurlijk een heel andere vraag.

Maar Gabriel kwam ermee weg – misschien omdat de boeken

verschenen voordat het een brandende kwestie werd, misschien vanwege zijn sympathieke en wat onhandige imago. En tja, daar kan zijn uiterlijk zeker een rol bij hebben gespeeld.

Ik herinner me zijn tv-optreden, het interview naar aanleiding van het winnen van de prestigieuze Augustprijs voor *De waarheid is rood*.

‘Helene is een vrouw van haar tijd,’ begon de presentator – een bloedserieuze man met een vierkant montuur en een paarse sjaal waarvan hij waarschijnlijk dacht dat die hem cultuurpunten zouden opleveren.

Na een korte pauze ging hij verder: ‘En haar angst komt primair voort uit haar kleine wereldje. De ziekte van haar zoon, de ontrouw van haar man. En ja, als decor heb je het verval van een fabrieksstad gekozen, met werkloosheid en de gevolgen daarvan voor vrouwen in de vorm van een nog groter isolement. Maar de kern van je verhaal is toch huis en huwelijk. Hoe ben je te werk gegaan om een en ander gestalte te geven?’

Gabriel woelde door zijn haar – dat natuurlijk alle kanten op stond en duidelijk markeerde dat het hem geen reet kon schelen hoe hij er op tv uitzag. Hij wreef met zijn duim en wijsvinger over zijn neus en stond zichzelf een denkpaauze toe die net zo lang duurde tot de presentator echt nerveus leek te worden.

Toen zei hij: ‘Het was simpel. Ik ben opgegroeid met een alleenstaande moeder die twee banen had om mij te kunnen onderhouden. Want al ben ik van zogeheten “gegoede komaf”, we hadden nooit geld. Alles wat ik kan, heb ik van haar geleerd. En het enige waar ik naar streef is half zo sterk te zijn als zij. Tijdens mijn jeugd heb ik over dingen nagedacht, en ik ben tot de conclusie gekomen dat vrouwen beter zijn dan mannen. In alle opzichten.’

Zijn succes was een feit.

In Zweden zijn lezers van literatuur voor driekwart vrouw, en die vrouwen, die hun hart verpand hadden aan Helene en Siv, hun verdriet hadden gedeeld en meegenoten hadden van hun succes daar in nieuwbouwwijk Lillängen, hielden nu ook van Gabriel.

En ik was natuurlijk geen uitzondering.

Als literatuurwetenschapper en junior redactieassistent had ik uiteraard al Gabriels boeken gelezen. Niet alleen gelezen, trouwens – ik had ze urenlang besproken met mijn vrienden. Helenes slechte huwelijk ontleed en Sivs geheime liefdesrelatie met de tien jaar oudere lerares Britta. Het vertelperspectief geanalyseerd en de verschillende tijden die zo knap losjes aaneengeregen werden, en Gabriels haast griezelige vermogen vaart te creëren – wat collega's op de uitgeverij graag 'leesdrift' noemden – zonder afbreuk te doen aan de literaire kwaliteit.

En toen stond hij voor mijn neus in de pantry van de uitgeverij, gekleed in een gekreukeld linnen jasje en een nog gekreukelder kotsgroen overhemd. Zijn haar rechtovereind, een boek in zijn ene hand en een slap plastic glas met rode wijn in de andere. Hij was net zo knap als op de foto's en – oneindig veel belangrijker – hij was een man met macht in het Culturele Zweden, een schrijver die werd uitgenodigd voor de populairste praatprogramma's op tv en die de mooiste prijzen won.

Het enige wat ik wilde was dat hij mij zou zien, bij me naar binnen zou kijken en me misschien zou begripen met behulp van al die diepzinnige inzichten waar hij in zijn schrijven blijk van gaf.

'Hallo,' zei hij.

'Hallo,' antwoordde ik. 'Waar heb jij mijn hele leven gezeten?'

Nee, ik was niet bepaald een verlegen muurbloempje. Maar Gabriel was ook allesbehalve laks in het beantwoorden van mijn uitnodiging.

We bleven een paar uur op het feest bij de uitgeverij, dronken de zure wijn en knabbelden van de zacht geworden chips. Gabriel vertelde over zijn moeder die onlangs was overleden en over de boeken die zijn leven hadden veranderd. Ik kwam met geselecteerde episodes uit mijn jeugd gelardeerd met literaire verwijzingen, terwijl we langzaam maar zeker naar elkaar toe getrokken werden in de krappe ruimte.

Ten slotte stonden we zo dicht bij elkaar dat ik de warmte van zijn lichaam voelde en toen hij zijn hand naar mijn gezicht bracht om een haarsliert uit mijn mondhoek te strijken, ving ik de geur op van de sigaret die hij eerder die avond had gerookt.

Na afloop gingen we naar het huis van een schrijversvriendje van hem in Gamla Stan om verder te feesten. Het wemelde er van bekende gezichten uit de Zweedse culturele elite – vooral mannen van middelbare leeftijd, als ik eerlijk ben. De vrouwen waren jong, in het zwart en zaten op de kunstacademie, studeerden literatuurwetenschap of wilden naar de kunstacademie of literatuurwetenschap gaan studeren.

De muziek was oorverdovend, de alcohol vloede rijkelijk en de lucht was zwaar van de rook. Ik zag wit poeder opgesnoven worden van tafelbladen, papieren bordjes en, in één geval, van de achterkant van *De New York-trilogie* van Paul Auster.

Ik weet niet wat ik dacht, of ik überhaupt iets dacht. Dat drugs verboden waren wist ik natuurlijk, maar dat ging hier kennelijk niet op? Ik was op bezoek in een andere wereld, een belangrijker, werkelijker wereld, met mensen die boven kleinburgerlijke conventies stonden. Hier was men op zoek naar de Waarheid, in opdracht van de Kunst. En het was toch zeker niet zo vreemd dat je een lijntje of twee nam om die te vinden?

Drugs waren trouwens niet het enige waar ik die avond niet over nadacht.

Dat het misschien ongepast was om iets te beginnen met de sterauteur van onze uitgeverij kwam al helemaal niet bij me op. En ook het leeftijdsverschil negeerde ik – Gabriel was bijna vijftien jaar ouder dan ik – maar dat was misschien niet zo vreemd, want ik had nou niet bepaald een gezamenlijke toekomst met hem voor ogen.

En toch liep het daarop uit.